Ludmiła Ochocka

Materiałem językowym, z którego korzystałam przy pisaniu pracy, jest mowa ludzi, którzy wynieśli ją z domu. Z jednej strony – większość informatorów dokształcających się w polskich szkołach, czytających polską literaturę, odwiedzających rodzinę w Polsce jest świadoma swojej polskości, co, wydaje się, obok wykształcenia i dostępu do języka polskiego może mieć wpływ na stopień przechowania polszczyzny. Z drugiej zaś – warto pamiętać, że teraz ta polszczyzna jest językiem sekundarnym, nie używanym na co dzień, z domieszką potocznego i literackiego języka ukraińskiego lub|i rosyjskiego zarówno w zakresie fonetyki i gramatyki, jak też leksyki.

Słowniczek obejmuje zarówno wyrazy ogólnopolskie, jak też zapożyczenia.

Wyrazy hasłowe podano w pisowni literackiej. W przykładach zmiany w miarę regularne daję w pisowni literackiej (np. zamiast *w* Kszymieńcu daję w Krzymieńcu), zostawiam natomiast zmiany częste, ale fakultatywne (w
Krzymieńcu
zamiast w
Krzemieńcu).
Dla oddania barwności języka zostawiam l', które jest zawsze miękkie.

absolutnie: nie mam żadnej rudz'iny tutaj, absoliutnie (KrzFR28)

akurat: s'iostra pracowała akurat w skliepie (KrzLT23). Na Wiel'kanoc akurat, na pierwszy dz'ień Wiel'kanocy na Wysołówce podpalili i pobili pare rodz'in (KrzAP25)

ale: nu alie jak ojc'iec pojechał, mamus'ia zachorowała (KrzAP25)

aluminiewy 'aluminiowy': tych aliuminiewych, tych garnków takich, jak teraz z tej nierżawiejki, to nie było (KrzHJ37) Z ukr. i ros. alum|inijewyj

aluminij 'aluminium': przeważnie garnki wtenczas były takie wiencyj te grube takie, z aliuminiju czy jak (KrzFR28) Z ukr. i ros. aluminij

awtokefalny 'autokefaliczny': teraz ot ja widzę w cerkwi, to to moskiewskiego patriarchatu, a to kijewskiego, a to greko-katolickiego, a to awtokefal'na, jedni na drugich jakos' tak nieprzyjaz'nie paczą (KrzAP25) Z ukr. awtokefalnyj

awtopark 'zajezdnia autobusowa': mieszkałam tam, gdz'ie awtopark, troszkę wyżej (KrzFR28) Z ukr. awtop|ark

baba 'babcia': baba jak poszła zobaczyła, że tam taka bieda, to krzyczy do taty, że nie, że ona je nie chce (WesJB32) Z ukr. baba. Por. babcia

babcia: mamus'ia pochodz'iła z Młynowic, a babc'ia z Wysołówki (KrzAP25). No babc'ia też na pewno z Wysołówki (WesHH30). Babc'ia była nasza bardzo zdrowa taka, była malieńka, alie taka [zdrowa] (WesJB32) Por. baba

babka 'ciasto': piekli przed Wiel'kanocą te babki (Krz HJ37). Na Wil'kanoc to piekli babki (WesJB32)

bać się: balis'my s'ie tron'c'ic' [krowę] (KrzLT23)

bak 'kocioł': [mama] zakładała te wszystkie bielizny do tego baka i gotowała (KrzHJ37) Z ros. bak

bardzo: [mąż] bardzo dobry był, taki liubiany był w kos'c'ieli (KrzLT23).Ks'iondz u nas był młody bardzo (KrzLT23)

barszcz: tak samo różne barszcze były (KrzLT23)

batiuszka 'prawosławny ksiądz': no ten batiuszka ten chodz'i do kos'c'ioła, teraz nawyt ot był (KrzLT23) Z ukr. i ros. b|atiuszka

biec: mus'iał brac' i biec daliej (Krz LT23)

bielizna: [mama] zakładała te wszystkie bielizny do tego baka i gotowała (KrzHJ37)

bierzmowanie: i do pierszej komuniji, i do bierzmowania i tak dalij (Krz AP23)

biżeniec 'uchodźca, uciekinier': no wtedy po wojnie już, to dużo było jeszcze takich biżeńców, że wszystko jeszcze w kos'c'ielie ich ubrania było powionzane (Krz LT23) Z ukr. b|iżenec'

beczka: taka była drewniana, wysoka, wonska, wysoka beczka (KrzHJ37). [Ubranie] w beczki składali, piopiołym przysypali, bo nie było proszku tak jak teraz (WesJB32) bieda: bieda też jest (KrzLT23)

blok: w blioku takie, ona w wojskowym takim domu, w wojskowym jest (Krz LT23)

błoto: ten płaszcz trzeba, to futro do samej z'iemi, czy błoto, czy deszcz (Krz FR28)

bochenek: potem s'ie wyrabiało buchenki chlieba (Krz FR28) Por. buchanka

bogaty: ona chodz'iła szukac' takiej dz'iewczyny, żeby była bogata, żeby z'iemie jeszcze miała (WesJB32)

brona : nu pług był, nu te, brony (WesHH30)

buchanka 'bochenek': na jeden raz dz'iewieńc' buchanek mama piekła (WesJB32) Z ukr. buchanka. Por. bochenek

buda: miał swoją bude taką [pies] (Krz LT23). Pies był, i buda była (KrzHJ37)

bukwa 'litera': dliategu, że te bukwy różne byli jidnakowe, nu nie wszystkie, alie byli [o alfabetach polskim i niemieckim] (WesHH30) Z ros. 'bukwa'

bursztyn: to jest bursztyn (KrzLT23)

cerkiew: ks'iondz idz'ie do nich do cerkwi tutaj (KrzLT23). Cerkiw była we ws'i, to to blisko (KrzAP25). Nie, nie, nu, cerkiew teraz wystawili (WesHH30) Por. cerkwa

cerkwa 'cerkiew': nauczyc'ielie naczynali dyżur w kos'c'ieli i w cerkwach [w bożonarodzeniowe święta] (KrzHJ37). Jak już stał Horbaczow, to już były otwarty i cerkwy, i kos'c'ioły, wszystko (KrzAP25). Nie, nie, cerkiew teraz wystawili, tam cerkwa była taka [stara] (WesHH30). Tyl'ko jeszczy do Krzymieńca ido do cerkwy, do tej cerkwy [miejscowej] dużo nie chodz'i (WesJB32) Z ukr. cerkwa Por. cerkiew

chałupa: dobiła s'ie mama jakiejs' takiej chałupy, rozwaliuchy, o, tam mieszkalis'my (KrzFR28)

chatka: a chatka była drywniana (KrzAP25)

chcieć: tak chc'iała mnie tą przyjemnos'c' zrobic' (KrzLT23). Niekoniecznie chc'ieli nawyt, żeby dz'iec'i we ws'i uczyły s'ie (KrzAP25)

chlew 'pomieszczenie dla bydła': na s'wienta to ojc'iec chodz'ił, znaczy, do chliewa i zabierał s'iano (KrzLT23). Chowalis'my s'ie po ogrodach, cudzych chliewach (KrzZR26)

chociaż: choc'iaż może były kos'c'ioły, to były pod składy (KrzAP25)

chodnik: dupeńdz'ili mnie na chodniku, dwa menszczyzny i kubieta (WesJB32)

chodzić: zawsze chodz'ilis'my, pamientam, po wody s'wiencono (KrzLT23). Do pol'skiej szkoły nie chodz'iłem (KrzHJ37). Dz'iec'iom nie pozwaliali chodz'ic' do kos'c'ioła (KrzAP25). Wc'ionż chodz'iłam prosiłam, by dali mnie jakies' liepsze mieszkanie (KrzFR28). Ja chodz'iłam do szkoły powszechnej (KrzZR26). Ja jeszcze z mamo tam chodz'iłam, mała była była, alie chodz'iła (WesJB32).

choinka: rodz'ice zawsze stawiali nam chojinke (KrzLT23). Takie same tradycje, chojinka, opłatek (KrzHJ37). Jak chojinke czeba było stawic', chodz'ilis'my [do lasu po nią] (KrzAP25)

choroba: zalieży jaka choroba, pili różny z'ieli (KrzHJ37)

chorować: wszystko jedno chorują liudz'ie (KrzLT23). Był w tych szucmanach, a póz'niej w UP|A, a mołodszyj ni, bo ojc'ic chorował [o sąsiedzie Ukraińcu] (KrzAP25).

chory: chora była żona jego dz'ies'ieńc' liat (KrzFR28). Taka była malieńka, chudz'iutka, alie żyła długo, i chora nigdy nie była [o babci] (WesJB32)

chód 'wejście': ja bardzo dobrze pamientam - kuchnia z osobna, inny chód i tak dalij (KrzAP25) Z ros. chod, wchod:

chto 'kto': nawyt chto do niej z Ukrajinców przyjdz'ie, to ona se po pol'sku rozmawiała (WesJB32) Z ukr. chto

chyba: chyba tyl'ko nauczycieli ks'ionżki mieli (WesHH30)

ciasto 'do pieczenia': już w takich garnuszkach te babki, c'iasto s tymy babkamy (KrzHJ37). Rozrabiają te c'iasto, monki dodają, żytniej (KrzAP25). Rozczyniało s'ie w tym c'iasto, rosczyniało s'ie na c'ies'c'ie s tamtego poprzedniego chlieba (KrzFR28); 'wypiek': zawsze c'iasto nus'iłam s'wienc'ic' z bratym [na Wielkanoc] (KrzLT23)

ciągnąć 'wyciągać, wydobywać': zy studni c'ienżko wody c'iongnońc' (WesJB32); 'odbierać': [córka] nawyt beńdz'ie płac'ic' dwanas'c'ie rubli, żeby dużo kanałów tych było, alie pol'ski nie c'iongnie (WesJB32) Z pot. ukr. tiagnuty

cielę: nieraz i c'ielie jest (KrzLT23). Tam w Micewskich to tam c'ielie zarżno, to dz'iewczenta mus'ieli kiełbasy im narobić' [o UPA] (WesJB32)

cienki: sztapel' taki c'ienki (KrzLT23)

ciężki 'trudny do wykonania lub zniesienia': takie czasy były c'ienżkie (KrzAP25)

ciężko 'z trudem, wysiłkiem; niełatwo': nie jeżdże, bo jechać bardzo c'ienżko [do kościoła] (WesJB32)

ciocia: mielis'my taką c'ioc'i, że też Niemcy zabrali. Widz'ielis'my c'ioc'ie, mówiła, żeb dac' wode

(KrzLT23). Bo miszkałam miendzy Ukrajincami i c'ioc'ia, Janka, była Ukrajinka (KrzAP25). Tak c'ioc'ia ji po polsku rozmawiała, to ona mogła pol'sku rozmawiac' (WesJB32)

ciotka: tam c'iotka mieszkała (KrzHJ37). C'iotka ta umarła w Gorzowi (KrzFR28). C'iotka była i wujik był, wszytkie wyjechali (KrzZR26)

cmentarz: byłam na cmyntarzu kilka razy u s'iostry (KrzLT23). W Krzymieńcu jest os'iem cmyntarzy (KrzHJ37). Mys'my nalieżeli do Krzymieńca, nu, parafial'nego kos'c'ioła, nu, cmentarz też, krzymieniecki (KrzAP25). Pochowana na pol'skim cmentarzu (KrzFR28)

cudzy 'obcy': nie ma swojich, wychodzą za cudzych [za mąż] (KrzFR28). Chowalis'my s'ie po ogrodach, cudzych chliewach (KrzZR26)

cukrytość 'cukrowość': przeważnie wtenczas buraki wybierali, teraz to wczes'niej, a przed tym to czekali, żeby one wiencyj słodyczy nabrali, cukrytos'c'i tej (KrzFR28) Z ukr. cukrystist'

czawunny 'żeliwny': tych garnków takich, jak teraz z tej nierżawiejki, to nie było, a były garnki takie z, czawunne takie (KrzHJ37) Z ukr. czawunnyj

Cz|echija 'Czechy': [ojciec] z Czechiji był (KrzZR32) Z ukr. Cz|echija, z ros. Cz'|echija

czeresznia 'czereśnia': mam jabłoni, gruszy, czereszni (KrzHJ37) Z ukr. czeresznia

czerez 'za, przez': czerez niektóry czas wychodz'i masło, [a to, co zostaje nazywa się] syrowatka (KrzHJ37) Z ukr. czerez

cztery: no jak wóz, cztery koła, dyszel', rozwora (KrzHJ37)

czudo-pieczka 'piec elektryczny': Ania mnie kupiła taki, czudo-pieczka nazywa s'i, to ja sobi tam jeszcze pierogi chce upic (WesJB32) Z ros. czudo-piecz'ka

czugunny 'żeliwny': nu było baniaki takie, czugunne (KrzAP25) Z ros. czugunnyj

dążyć: każdy donży, żeby dz'iecko miało wykształcenie (KrzAP25)

deczka 'blacha do pieczenia': jego [chleb] kładz'i s'i na łopaty i wsadza s'i w piec bez jakiej deczki, bez niczego (WesJB32) Z ukr. deczka

dieżurić 'dyżurować': tam, gdz'ie te wojskowe dieżurią, bardzo mi s'ie podobało tam (KrzLT23) Z ros. dieżurit'

dlatego: dliatego że jakos' sto rubli mam pens'iji. To bardzo dobrze jest, dliatego ży dz'iec'i wychowują tak po swojemu [o Polakach] (KrzLT23). Zaczęłam mieszkac' w mies'c'ie Krzemieniec, dliatego że wtenczas były okropne bandy banderowskie (KrzAP25). Dliatego, że te bukwy różne byli jidnakowe, nu nie wszystkie, alie byli (WesHH30)

dobić się 'zdobyć, uzyskać': dobiła s'ie mama jakiejs' takiej chałupy, rozwaliuchy, o, tam mieszkalis'my (KrzFR28)

doskonale: to też doskonalie pamientam (KrzAP25)

dosłownie: ja tak pamientam wszystko dosłownie (KrzLT23)

drewniany: a chatka była drywniana (KrzAP25). Nu i w tym drewnianym domku było tak:

kuchnia, dwa pokoje (KrzHJ37). Taka drewniana, dz'ieża taka, rozczyniało s'ie w tym c'iasto (KrzFR28)

drobnostka 'rzecz małej wagi, szczegół': nu to takie drobnostki, to nie złożysz tak dokładnie w mowie (KrzAP25)

droga: ojc'iec mój był dróżnikiem na drodzy (KrzFR28)

drut 'drut do robót ręcznych': umiałam wionzac' dobrze na drutach (KrzLT23)

drzewo: jak samoliot liec'iał niemiecki, to ja uc'iekałam pod te drzewo (WesHH30). Już tam nic nie ma, til'ko jeszcze dwa starych drzewa takich jabłoni (WesJB32)

dusić 'tamować oddech': pyta s'ie jego cos', a on - mmm maaak dus'i [z opowiadania o przewrotnej kobiecie, która włożyła mężowi do gardła woreczek z makiem po to, by powiedział notariuszowi, że wszystko zastawia Magdusi] (KrzAP25)

dużo: w liasach było dużo przed tym s'wierku tego (KrzLT23) Zob. więcej

dwojurodny 'kuzyn, brat cioteczny, stryjeczny' - z ros. dwoj|urodnyj: brat zmarł też, a dwojurodni s'iostry są w Pol'sce (KrzZR26)

dzbanek: zliewało s'ie mlieko do takich glinianych, czarnych garnków, nazywały s'ie dzbanek, dzbanki takie (KrzHJ37)

dziad 'dziadek': to twój dz'iad był jeszcze, Jakóbowski i tyl'ko pare rodz'in (WesJB32) Z ukr. did. Por. dziadek

dziadek, zdr. dziadunio: dz'iadyk był, kiedys' nawet pamientam był dz'iadyk taki (KrzLT23). I tut dz'iadyk żył, dz'iadka nie pamientam (WesHH30). Jak przychodz'ił dz'iadunio, dz'iadunio, to ja już tak wiedz'iałam mnij wiencyj [że to on] (KrzLT23) Por. dziad dziadunio zob. dziadek

dzieciństwo: takie, wiesz, było nasze kiedys' dz'iciństwo (KrzLT23)

dzień: każdy dz'ień tam jakis' trudodeń był czy jak (WesHH30). [człowiek] jeszcze w budny dz'ień s'ie narobi, a w s'wiento to je s'wiento (WesJB32)

dziewczyna: on mówi, że tam widz'iał taki dz'iewczyne i ja jo wezme [za mąż] (WesJB32)

dzieża 'beczka': piekła chlieb nieraz, dliatego że zawszy była taka u nas dz'ieża, dz'ieża nazywała s'i, gdz'ie zawszy chlieb, monka żytnia [była] (Krz LT23). Taka drewniana, dz'ieża taka, rozczyniało s'ie w tym c'iasto (KrzFR28) Z ukr. diża

dzisiaj: ali słyszałam, że mają dz'is'iaj niby chodzic' też z koliendą (KrzLT23)

dźwigać: [brat] nabirze, jak to s'ie mówi, całą walizkę, nabierze i dz'wiga (KrzFR28)

elegancki: bardzo eligancki był, w ogóli taki fajny był. Żyją bardzo dobrzy, bardzo elieganckie mają wszystko (KrzLT23)

elektrownia: była taka eliektrownia u nas, bardzo słaba była (KrzHJ37)

emerytura: stond też w końcu poszedłem na emeryture (KrzHJ37). Teraz jestym już na emeryturze (KrzFR28) Por. pensija

enkawede 'NKWD - policja polityczna': w czterdz'iestym roku dużo wywiez'li enkawede u Sybir' (KrzHJ37) Z ukr. i ros. enkawed|e

fabryka zob. watna fabryka

fajny: takie oczy ma, alie fajny sam taki jest (KrzLT23)

fotograf: to pamientam, z kolieżanką aż póz'nij poszlis'my do fotografa (KrzLT23)

front 'o domu': to nieraz wchodz'ilis'my nie z frontu, a z tamtej strony (KrzLT23)

fura: Oni jak wyjichali do studni, do tej waszej studni, to im te koło zliec'iało, a oni byli dwoma furami (WesJB32)

gardło: nałożyła tam maku, na pewno w jakos' szmatę, czyja wiem, w gardło (KrzAP25)

garnciarz 'garncarz': garnc'iarze byli takie, że robili garnki (KrzLT23)

garnek: mlieko trzymało s'ie kwas'ne w tych, w tych garnkach. Garnciarze byli takie, że robili garnki (KrzLT23). Były garnki takie, czawunne takie (KrzHJ37). Ona tak jak jej przyniesła ten garnek, poky kto tu przyszedł, to ona ten garnek wody wypiła (WesJB32)

garstka: to ja tako w garstkę nabiorę te wody i przyniese - mama wypiji (WesJB32)

gaz: a reszte, znaczy, wszystko musze opłacic', miszkani i wode, i s'wiatło i gaz (KrzLT23)

gołąbcy 'gołąbki': [o tym, co się gotowało w domu] kapusta, gołombcy, o, kotliety (KrzZR26) Z ukr. hołubc|i

gospodarka 'gospodarstwo rolne': wszystko było swoje, [...] gospodarka była (KrzLT23). 'Gospodyni domowa' - z ros. domogospod|arka: ojc'iec był mój dróżnikiem na drodzy, nu mama gospodarką (KrzFR28)

gramatyka: nie umiem tej gramatyki, ortografji, morfoliogji (KrzHJ37)

grunt 'chodzi o to, żeby': grunt s'ie nie przejmowac', dobrze s'ie odżywiac' (KrzFR28)

gruz 'odłamki rozkruszonego muru, cegły, kamienia': ona mi opowiadała, jak oni nos'ili póz'niej ten gruz [o zrujnowanej Warszawie] (KrzLT23)

gruzić 'ładować': grużą nas na gruzowe maszyny, nasypią nam słomy [o wyjazdach do kołchozu] (KrzFR28) Z ukr. gruz|yty i ros. gruz|it'

gruzowa maszyna 'ciężarówka': grużą nas na gruzowe maszyny, nasypią nam słomy [o wyjazdach do kołchozu] (KrzFR28) Z ros. gruzowaja maszyna

grzecznie: grzecznie podejdz'i, zapros'i panią [do tańca] (KrzAP23)

grzyb: to było przyjemnie, jak człowiek znajdz'ie grzyba, natural'ny jest grzyb, zdrowy jest (KrzLT23). Robio kutie, pierogi z kapusto, tam jaki tiky grzyby (WesJB32)

góra: mys'my jez'dz'ili aż na góre tam, gdz'ie ten pałac jest, to na górze aż tam, na tyj górze byłam (KrzLT23). Zob. z górą

hulki 'zabawa, impreza': nie zajmuje s'ie takimi, jak to s'ie mówi, zabawami, hul'kami, czyms' takim (KrzFR25)Z pot. ukr. hulky

istnieć: gdz'ies' do pieńdz'ies'iont pirszego, drugiego roku, jeszcze oni istnieli [o UPA] (KrzAP25)

istorija 'historia': jenzyk pol'ski i tam może istoriji trochę było [w polskiej szkole], nie pamientam bardzo (KrzFR28). [przedmioty w polskiej szkole] istorija, geografija, przyroda (KrzAP25) Z ukr. i ros. ist|orija

jabłko: on jeszcze dwa jabka zbił, bo on jes'ienio przyjechał (WesJB32)

jakiś: pros'i s'ie pozwolienie i tam pozwolienie daji s'i na jakis' okres (KrzFR28)

jakszo 'jeżeli': nie wol'no było [chodzić do kościoła], nawiet jakszo na Wil'kanoc czy Boże Narodzenie (KrzHJ37) Z ukr. jakszcz|o

jasełka: chodzili koliendowac', stawili też jasełka (KrzAP23)

jaskółka: ptaki jest różne, i jaskółki, i kukułki (KrzHJ37)

jednym słowem: jednym słowym, [siostrzeńcy] dobre warunki mają (KrzLT23)

jedzenie: jak zaliez'ie gdz'ie, wiesz, do jedzenia takiego [o krowie] (KrzLT23)

jeszcze: jeszcze był brat i s'iostra (KrzLT23). Nu jeszcze były takie czasy, kiedy ja jeszcze rodz'iłym s'i (KrzHJ37)

kaczałka 'wałek': pszeniczki wzionć' du wureczka, i makohonym czy kaczałku pobic', pobic' [o tym, jak robić kutię] (WesJB32) Z ukr. i ros. kaczałka

kaftan: przyjechał też, w takim kaftanie jakims', nu nie tak bardzo szykarno przebrany (WesJB32)

kałch|oz 'kołchoz': był, był kałch|oz [w Wesołówce] (WesHH30). Tato mój długo nie pisał s'ie w kałch|oz (WesJB32) Z ros. kałch|oz (kollekt|iwnoje choziajstwo)

kałuża: tam było tyl'ko, jak to s'i mówi, dwie kos'c'i i ubranie, i kałuża ogromna krwi (KrzFR28)

kanał 'program': [córka] nawyt bieńdz'ie płacic' dwanas'c'ie rubli, żeby dużo kanałów tych było, alie pol'ski nie c'iongnie (WesJB32) Z ros. kan|ał:

kanc|ert „koncert": co robiła, nu co, kancerty robiłam, nu pisałam [scenariusze] (WesHH30) Z ros. kanc|ert

karmić: s'winie karmiło s'ie, nu a póz'niej sie zakłuje, to jest i słonina (KrzLT23)

kartofel: wiesz, jakie dobre kartoflie pieczone (KrzLT23). Kartoflie, jak to s'ie mówi, cos' takiego [o tym, co rosło w ogródku] (KrzFR28). Jeszcze kartofli w łuszpajkach [gotować], to czeba było

to wode naliac' (WesJB32)

każdy: każdy donży, żeby dziecko miało wykształcenie (KrzAP25). Każdy dzień tam jakis' trudodeń był czy jak (WesHH30)

kierunek: czekaj, nie, nie, w kierunku, w tym kierunku (KrzLT23)

kilowat 'kilowat': była taka eliektrownia u nas, bardzo słaba była, mała pieńc' tys'iency kiłowat (KrzHJ37) Z ukr. i ros. kiłow|at

kisnąć 'kwaśnieć': ten garnek z mliekiem postawic' w c'iepłe miejsce i ono kis'nie (KrzHJ37)

klas 'klasa': z s'iódmego kliasu mnie przeprawili w pjonty (KrzZR26). Nu braty byli starsze, to chodz'ili już w s'iódmy klias, szósty (WesHH30) Z ukr. i ros kłas

kluski: tam gotują kliuski z makiem (KrzAP25)

kobieta: dupeńdz'ili mnie na chodniku, dwa menszczyzny i kubieta (WesJB32)

kolacja: taka koliacja była, bardzo ładna (KrzLT23)

kolejka: stałym cały dz'ień w koliejce i wieczorym przyszedłem bez chlieba (KrzHJ37)

kolejowy zob. stacja kolejowa

koleżanka: to pamientam, z kolieżanką aż póz'nij poszlis'my do fotografa (KrzLT23)

kolęda: tam, tam pójdz'iemy z koliendą. Po kolieńdz'ie też chodz'imy (KrzLT23)

kołbasa 'kiełbasa': wyrobliali takie kołbasy [w domu] (KrzZR26) Z ros. kołbas|a

kołchoz: w kołchozy jez'dz'ilis'my na zbiór urodzaju, buraków, marchwi (KrzFR28)

koło: no jak wóz, cztery koła, dyszel', rozwora (KrzHJ37). Oni jak wyjichali do studni, do tej waszej studni, to im te koło zliec'iało, a oni byli dwoma furami (WesJB32)

konopi: Pradli z konopi, z konopi to wełne z konopi, robili płótno samotkane (KrzAP25) konto zob. na konto

korytarz: to będą s'piewac' tutaj, po korytarzach chodzą [o kolędnikach] (KrzLT23)

kosić: dwa s'iana kos'ic', trzeba było komus' robic' koło tego (WesJB32)

koszary: to za Pol'ski, pamientam, jak tut u nas koszary byli. Nu tam wojsko stało pol'skie (WesHH30). Oj to tato już jak w koszarach powiedz'iał, że to tak, oni już z koszar jechali (WesJB32)

koszula: on jemu w pryzenc'i przyniósł koszulie sportowo (KrzLT23). Z tego płótna szyli koszuli (KrzHJ37)

kościół: jeden kos'c'iół krzymieniecki został niezamknienty (KrzHJ37). Dz'ieciom nie pozwaliali

chodzic' do kos'c'ioła (KrzAP25). Ten kos'c'iół był za Pol'ski, to ja pamientam, jeszcze z mamo chodz'iłam (WesHH30). Do kos'c'ioła jszli, to modlili s'ie w kos'c'ieli po pol'sku (WesJB32)

kraść: wszystko zabrali, wszystko kradli (KrzLT23)

krawiecki: skończyłam kursy krawieckie (KrzLT23)

krew: było okropnie, po kuliana w krwi w pokoju byli (KrzAP25). Tam było tyl'ko, jak to s'ie mówi, dwie kos'c'i i ubranie, i kałuża ogromna krwi [o zamordowaniu rodziny przez UPA] (KrzFR28). Ja by może widz'iała, że nie można tylie pic', bo krew z tego idz'ie, gdz'ie rana była (WesJB32)

krowa: cze było krowy pas'c' (KrzLT23). Jeden był krowy dojił, a drugi był gdz'ies' tam w liesi (WesHH30)

krzesło: były krzesła, były i ławki (KrzLT23). Ławek u nas nie było w miszkaniu, tyl'ko krzesła (KrzZR26). Taburetki takie byli i krzesła (WesHH30)

krzyczeć: baba jak poszła zobaczyła, że tam taka bieda, to krzyczy do taty, że nie, że ona je nie chce (WesJB32)

krzyż: przes'liadowali to wszystko i te krzyże (KrzLT23). Tyl'ko tam byli takie drzywiane krzyże (WesJB32)

ksiądz: ks'iondz był u nas zawsze (KrzLT23). Ks'iondz gdzies' raz u mies'ionc dojeżdżał z Borszczowa był (KrzHJ37). Jak moji mame zamordowali, to mnie ks'iondz zabrał do s'iebi (WesJB32)

książka: jemu dawali ks'ionżki, dawali takie jeszcze różne ks'ionżeczki du domu (WesJB32)

księgarnia: czytac' można było tam, w ks'ingarni (KrzZR26)

kształcić się: a brat był kształcił sie tutaj (KrzLT23)

kuchnia: nu i w tym drewnianym domku było tak: kuchnia, dwa pokoje (KrzHJ37)

kuplać 'kupować': nie, nie, tutaj, w Krzymieńcu kuplialis'my [podręczniki] (KrzZR26) Z ukr. kupl|aty, z ros. kupl|at'

kurczak: kurczaki mieli, pil'nowali (Krz LT23)

kurs: skończyłam kursy krawieckie (KrzLT23)

kwiat: kwiaty zawszy były u nas (KrzLT23). Mama moja bardzo liubiała kwiatki, choc' miała dużo z'iemi, dużo tej roboty, alie wszystko jedno, wszeńdz'ie u niej były kwiaty (WesJB32)

las: w liasach było dużo przed tym s'wierku tego (KrzLT23). Już do liasu dochodz'imy, [mama] bierze różaniec w reńke i my za nio mus'imy modlic' s'ie (WesJB32)

liceum: tak samo liceum, z tego kos'c'ioła to wszystko też zrujnowali. Tak samo i lieceum, i powszechna szkoła była numer jedyn (KrzLT23)

liczyć 'rachować': ten pan Kaczyński nasz, nu toj szwagir, to raz liczył, to naliczył dwadz"ies"c"ia s"iedem piosenek ja prześpiewałam za wieczór (KrzZR26); 'uważać, sądzić, mniemać': chociaż

liudz'i mieli mniej wykształcenia kiedys', ali, ja liczę, że kul'tura była wieńksza (KrzAP25) Z ukr. rachuw|aty, ros. sczit|at'

loch 'piwnica': [ojca] spoczontku bili, zamykali do liochu [bo nie chciał wstąpić do kołchozu] (WesJB32)

lodówka: dliatego ży kupiłam sobie liudówke i miałam (KrzLT23)

los: a tak to wojskowa, jej taki lios był (KrzLT23)

lotnik: poszedł do wojska pol'skiego, był liotnikiem (WesHH30)

lubiany: [mąż] bardzo dobry był, taki liubiany był w kos'c'ieli (KrzLT23)

lubić: nie bardzo liubie pisac' (KrzLT23)

ładny: mają ładne takie imia. Bardzo ładny był kos'c'iół (KrzLT23). Bronki zabili Wesełowski, też taka była ładna (WesJB32)

łajać 'krzyczeć, wyzywać': tam wszystko to łajali różnie na niego, mówili tak, ja pamientam (KrzLT23) Z ukr. ł|ajaty

ławka: [były] taburetki, takie różne ławki samorobione (WesHH30)

łąka: łonki mielis'my, że s'iano kos'ili dlia krów (KrzAP25)

łuszpajka 'łupina': nawyt jak gotowac', mówiła mama, to też jeszcze kartofli w łuszpajka, to czeba było to wode naliac' (WesJB32) Z ukr. łuszpajka

macocha: jeszcze jak moja mama, i potym ta macocha, to my piekli chlieb (WesJB32)

magazyn 'sklep': można było kupic' w magazynie [książki] (KrzZR26) Z ukr. magaz|yn Zob. sklep

makitra 'makutra': jest taka makitra i makohon taki i ja rozc"ieram mak (KrzZR26) Z ukr. makitra. Por. makutra

makohon 'tłuczek do tarcia maku': pszeniczki wz'ionc' du wureczka, i makohonym czy kaczałku pobic', pobic' [o tym, jak się robi kutię] (WesJB32) Z ukr. makoh|in

makutra: póz'nij trzeba mak rozetrzyc' dobrze, w makutrzy (KrzLT23). Nie, nie, przec'iera s'i [mak], w makutrze (KrzAP25) Por. makitra

mamusia: mamus'ia umarła w dwudz'iestym s'iódmym roku (KrzAP25). Mamusia tutaj była rodzona (KrzZR26)

masłobojka „maselnica, maślnica": jest u mnie jeszczy nawyt taka narzeńdz'ia, nazywa sie masłobojka (KrzHJ37) Z ros. masłob|ojka

matka: matka moja z szumskiego powiatu (WesHH30)

mąż: no i połkownik mąż też był jej wojskowy (KrzLT23)

mecz: tam jest papież, znaczy, jak że był on, jest na meczu, na meczu był [z artykułu o papieżu na meczu] (KrzLT23)

melisa: i rumianek mam, i mięte mam, i melise mam (KrzLT23)

miasto: Krzymieniec do trzydz'iestego dz'iewiontego roku był pol'skim miastem (KrzHJ37)

mieniać się 'zmieniać się': stare było, stare, wszystko s'ie mienia i my też (KrzAP25) Z ukr. min|iatysia

mieszanka 'mieszanina': u nas bardzo mało tych Poliaków, ci, co zastali, to taka mieszanka (KrzFR28) Z pot. ukr. m|iszanka

mieszkać: w Krakowie mieszka wujek (KrzHJ37). W czterdz'iestym czec'im zaczełam mieszkac' w mies'c'ie Krzemieniec (KrzAP25).

mieszkanie: rodz'iców postawili do s'c'iany i wszystko pozabierali, co było w miszkaniu (KrzLT23).W tym miszkaniu była taka z'iemia [zamiast podłogi] (KrzHJ37). Liubiłam posprzątac' mieszkanie (KrzAP25). Chodz'iłam pros'iłam, by dali mnie jakis' liepsze mieszkanie (KrzFR28). Lias wyrubali i tak po jednym miszkaniu stawili (WesHH30). A tam u nich to była taki piec wiel'ki jak pół mego mieszkania (WesJB32)

mięso: mienso wendz'iło sie, a tak, to nie czymali miensa (KrzLT23)

mięta: i rumianek mam, i miente mam (KrzLT23)

miód: póz'nij czeba miodu, dodają miodu (KrzLT23). Miód, miód, orzeszki jeszcze tam dac' [do kuti] (WesJB32)

miseczka: on wyrabiał z gliny ich, te takie różne i miseczki takie o, ładne (KrzLT23)

mleko: jakie zdrowe te mlieko było (KrzLT23). Ten garnek z mliekiem postawic' w ciepłe miejsce i ono kis'nie (KrzHJ37)

mleć: żarna miał, i na tych żarnach ja mełłam (KrzLT23)

młody: ksiondz u nas był młody bardzo (KrzLT23). Był w tych szucmanach, a póz'niej w UPA, a mołodszyj ni, bo ojcic chorował [o sąsiedzie Ukraińcu] (KrzAP25)

modlić się: do kos'c'ioła jszli, to modlili s'ie w kos'c'ieli po pol'sku (Wes - JB).

modlitwa: u nas była taka staruszka, pani Kańska, to ona zawsze oto odmawiała modlitwy (KrzFR28)

mogiła 'grób': tak odwiedzali, chodz'ili na mogiły, żeby porzońdz'ic' mogiły, nieraz ks'iendz chodz'i po mogiłach, pos'wieńc'i zmarłych (KrzLT23) Z ros. mogiła

mona 'można': to bardzo dobre, gdyby nie te radio, to mona zwarjowac', bo nigdz'ie człowiek nie idz'ie, nic nie robi, tyl'ko s'iedz'i (WesJB32) Z pot. ukr. mona

mordować: bandery mordowali liudz'i, palili (KrzLT23)

morfologia: nie umiem tej gramatyki, ortografji, morfoliogji (KrzHJ37)

mowa zob. mowy nie ma

mowy nie ma: pol'skiej szkoły nie było, mowy nawet nie ma (KrzLT23)

mówić: mówi - dajc'i, mówi, wody napic' s'i, mówi, s'wincony (KrzLT23)

murarz: ojc'iec troche murarz był (KrzLT3). Ojc'ic to pracował murarzem (KrzHJ37)

mydło: mydło, specjal'ne takie mydło było [do prania] (KrzHJ37)

nabożeństwo: staruszka przychodz'iła i czytała nam, znaczy, nabożeństwo (KrzLT23). Gruba, gruba taka ks'ionżka do nabożeństwa (KrzFR28)

nabożny 'pobożny': mama moja bardzo była taka, nu jak powiedz'iec', nabożna (WesJB32) Z ukr. nabożnyj

nabrać 'wchłonąć w siebie': przeważnie wtenczas buraki wybierali, teraz to wczes'nie, a przed tym to czekali, żeby one wiencyj słodyczy nabrali, cukrytos'c'i tej (Krz FR28)

nacija 'naród, nacja': same najgorzej, że to nienawis'c', nac'ija na nac'iju, wyznanie na wyznanie (KrzAP28) Z ukr. n|acija

nacjonalista: nacjonalis'c'i służyli u Niemców (KrzAP25)

naczynie: taki naczynia [kuchenne] różne były (KrzLT23)

najpierw: najpierw mus'i ojc'iec i mama napic' s'i [wody] (KrzLT23)

na konto czegoś 'o czymś': nie mogę nic narzekac' na konto tego (KrzLT23) Zob. konto

narty: mielis'my swoje narty zawsze (KrzLT23). Koszyk do tego przywionzuje sobie do tego i na tych nartach szuruje sobie tamtendy (KrzFR28)

narubać 'narąbać': ja była tam mała, za s'iekiere, poszła tam do sadzawki, gdz'ie była woda, narubała liodu, woryk (KrzLT23) Z ukr. narub|aty, z ros. narub|at'

narzekać: ja nie mogę narzekac', nie mam z'l'e (KrzLT23)

narzędzia 'narzędzie': jest u mnie jeszczy nawyt, jest taka narzeńdz'ia, nazywa s'ie masłobojka (KrzHJ37)

nawet: pol'skiej szkoły nie było, mowy nawet nie ma (KrzLT23)

nazwisko: po menżu mam już nazwisko (KrzLT23). On pojechał z tako jedno rodz'ino, ja nie pamientam, no nie wiem jak, ni pamientam nazwiska (WesHH30)

niebieski: chto jaki miał, czy biały, czy niebieski, czy jaki [obrus] (KrzZR26)

nieczynny: tam było wszystko nieczynne (KrzAP23)

nienawiść: same najgorzej, że to nienawis'c', nac'ija na nac'iju, wyznanie na wyznanie (KrzAP23)

nieraz: nieraz wchodz'ilis'my nie z frontu, a z tamtej strony (KrzLT23)

nierżawiejka: 'metal nierdzewiejący': tych aliuminiewych, tych garnków takich, jak teraz z nierżawiejki, to nie było (KrzHJ37) Z pot. ros. nierżaw|iejka

nieść: idz'iemy po wode s'winconą, nies'iemy wody (KrzLT23)

nigdy: nigdy mnie tam nie zawiezła tam (WesHH30)

nocować: skond ja widz'iałam, dliaczego mnie nie nocowac' [w domu] (KrzAP25). Oni na tych Podolianach mus'ieli nocowac' (WesJB32)

obcować: obcujemy wiencyj, no, liubię chodzic' zawszy do kos'c'ioła (KrzLT23)

obcy: wszystko liudz'ie obce, obce, nie dlia mnie (KrzLT23)

obłaść: 'województwo': syn mieszka w Smygi, to roweńska obłaść, a córka ze mno (WesHH30) Z ukr. i ros. obłast'

obowiązek: cze było krowy pas'c', otakie były, takie były obowionzki (KrzLT23)

obrazić się: ona tak w złos'c'i powidz'iała na mnie, to ja bardzo s'ie obraz'iłam (KrzAP23)

obsłużyć: ona uprzejmie jakos' chc'iała porozmawiac', obsłużyła uprzejmie bardzo [o w bibliotekarce] (KrzAP25)

obyczaj: taki był obyczaj był (KrzLT23)

odciąć 'oddzielić coś od czegoś, od całości cięciem': dlia s'iostry to szes'c' ran z nożem, szedł od szyji, szes'c' tak i tak, szyje odc'ioł [banderowiec] (WesJB32)

odmawiać: była taka pani staruszka i odmawiała, znaczy, nabożeństwo (KrzLT23). U nas była taka staruszka, pani Kańska, to ona zawsze oto odmawiała modlitwy (KrzFR28)

odmówić się od kogoś, czegoś 'wyprzeć się kogoś, czegoś' - z ukr. widm|owytysia: ja mys'lie, pójdę c'ienżko pracowac', w szachty, wszeńdz'ie, ali ży od Pana Boga ja s'i nie odmówi i tak dalij (KrzAP25)

odnosić się 'ustosunkować się do kogoś': Sons"iedz'i odnos'ili sie do nas tak, dobrze (KrzZR26)

odpocząć: tu s'wieże powietrze, to on tak troszkę odpocznie sobie (KrzFR28)

odprowadzić: grzecznie podejdz'i, zapros'i panią, z powrotym odprowadz'i (KrzAP23)

odwiedzić: mogę pójs'c' do rodziców kiedy odwiedz'ic' ich (KrzLT23)

odwieźć: ks'iondz nas odwoz'ił, pomału swojo maszyno (KrzLT23)

odżywiać się: grunt s'ie nie przejmowac', dobrze sie odżywiac' (KrzFR28)

ograbić: [jak] tak można ograbić liudzi, na czarny dz'ień trzymałam te pieniondze, swołoczi, co jeszczy mogę powiedz'iec' (KrzLT23)

ogół zob. w ogóle

ojciec: przychodz'imy, a ojciec pyta, no co tam (KrzLT23). Nu alie jak ojc'iec pojechał, mamus'ia zachorowała (KrzAP25). Ojc'iec był mój dróżnikiem na drodzy (KrzFR28). Mamusia tutaj była rodzona, a ojc'ic tatko sam był Czech (KrzZR26). Ojc'iec był Wojc'ich (WesHH30). Jej ojc'iec też pojechał do Pol'ski, jich tu zostawił (WesJB32)

oko: takie oczy ma, alie fajny sam taki jest (KrzLT23)

okres: pros'i s'ie pozwolienie i tam pozwolienie daji s'ie na jakis' okres (KrzFR28)

okropny: wtenczas były okropne bandy banderowskie (KrzAP25)

operacija: 'operacja, zabieg': zwróc'iłam s'ie do likarza i on mówi, że trzeba obowionzkowo robic' operac'ije (KrzFR28) Z ukr. operacija

opłacić: reszte, znaczy, wszystko musze opłac'ic' (KrzLT23)

opłata: „wypłata, wynagrodzenie": opłata była bardzo mizerna (KrzHH30) Z ukr. opłata

opowiadać: zbierali s'ie nieraz, opowiadają, to cos' czytają sobie (KrzLT23)

ortografia: nie umiem tej gramatyki, ortografji, morfoliogji (KrzHJ37)

osobno zob. **z osobna**

z osobna: ja bardzo dobrze pamientam - kuchnia z osobna, inny chód i tak dalij (KrzAP25)

otaki 'taki': cze było krowy pas'c', otakie były, takie były obowionzki (KrzLT23) Z ukr. otak|yj: Por. taki

otkrytka 'pocztówka': oni przysyłali tutaj do mnie otkrytki i listy (KrzZR26) Z ros. otkrytka Por. pocztówka

owca: owce byli, s'wini (WesHH30)

owszem: teraz by czytała, owszem, z zadowolieniem (KrzAP25)

paczka: podali tutaj paczkę dlia mnie (KrzLT23)

pagórek: ta jego żona też z pagórka to z woza złaz'iła, nie jichała na wozie, bo bała s'ie (WesJB32)

pałatka 'namiot': nocowali w takich, nam zrobili, pałatki, tam nocowali (WesJB32) Z ros. pałatka

pamiętać: zawsze chodz'ilis'my, pamientam, po wody s'wiencono (KrzLT23). Jak to wszystko składało s'i, wszystko, wszystko pamientam (KrzAP25). Ojca ona nie pamienta (WesHH30)

państwowy: to państwowy był dom, państwowy (KrzFR28)

pasterka: potym na pasterke do kos'c'ioła wszyscy szli (KrzHJ37)

patrzyć: teraz ot ja widzę w cerkwi, to to moskiewskiego patriarchatu, a to kijewskiego, a to greko-katolickiego, a to awtokefal'na, jedni na drugich jakoś' tak nieprzyjaz'nie paczą (KrzAP25)

paść: cze było krowy pas'c' (KrzLT23)

pensija 'emerytura': jakos' sto rubli mam pens'iji (KrzLT23) Z ukr. p|ensija: Por. emerytura

pędzić 'produkować napoje alkoholowe': my z Mychas'ko tam wódkę peńdz'ili w Jakóbowskich (WesJB32)

pić: ja by może widz'iała, że nie można tylie pic', bo krew z tego idz'ie, gdz'ie rana była (WesJB32)

piec: nazywa s'i ruski piec, gdz'ie paliło s'i w nim drzewym (KrzHJ37). A tam u nich to była taki piec wiel'ki, jak pół mego mieszkania (WesJB32)

pieróg, zdr. pierożek: tam dlia tych paru pierogów, to nie ma nawet rasczotu, żeby tam palic' [w piecu] (WesJB32). Ryby robiłam, pierożki robiłam, pliacki (KrzLT23)

pierożek zob. pieróg

pierzyna: ona chodz'iła szukac' takiej dz'iewczyny, żeby była bogata, żeby z'iemie jeszcze miała, żeby poduszki miała, pierzyny, wszystko (WesJB32)

pilnować: to tak pil'nowalis'my ich [ubrań w kościele] (KrzLT23)

piwnica: s'idz'ieli po piwnicach, gdzie tyl'ko, liudz'i [w czasie wojny] (KrzLT23). Nu i w tym drewnianym domku było tak: kuchnia, dwa pokoje, spiżarnia, no i takie piwnica, pod mieszkaniem piwnica (KrzHJ37). Oj, tatka zamykali do piwnicy, bili, co jemu robili (WesJB32)

plac: na pliacu tam zaczymalis'my s'ie (KrzLT23)

placek: ryby robiłam, pierożki robiłam, pliacki (KrzLT23)

plebania:tutaj ks'iondz mieszkał kiedys' na pliebaniji (KrzLT23)

płacz: zawsze płaczu tylie było (KrzLT23)

płótno: z tych konopli robiło s'ie płótno (KrzHJ37). Pradli z konopi, z konopi to wełne z konopi, robili płótno samotkane (KrzAP25). Na ws'i to kiedys' zawsze te płótna takie bielili (KrzFR28)

płukanie: na desce każdą rzecz pierzy [...] i płukanie i na strych (KrzHJ37)

pobić: na Wiel'kanoc akurat, na pierwszy dz'ień Wiel'kanocy na Wysołówcy podpalili i pobili pare rodz'in (KrzAP25)

pochowany 'pogrzebany': mam rodz'ców, którzy pochowani też na pol'skim cmyntażu (KrzLT23). Tutaj jego żona pochowana (WesJB32)

pocztówka: dz'is' od starszego otrzymałam pocztówkę (KrzLT23) Por. otkrytka

podać 'przekazać': podali tutaj paczkę dlia mnie (KrzLT23)

podejść: bardzo było ładnie, dliatego że do każdej podchodz'ił ks'iondz (KrzLT23)

podpalić: na pierwszy dz'ień Wiel'kanocy na Wysołówce podpalili i pobili pare rodzin (KrzAP25)

podpałki 'żytnie placki': robili jeszcze taki podpałki, tyl'ko nie z chlieba, takie pliacki, posmaruji s'i jeszcze zwierzchu, to takie żytnie, takie zdrowe to było, och dobre (KrzLT23)

podręcznik: każdy sam [musiał] kupic' podręcznik (KrzZR26)

pogrzeb: był na pogrzebie u s'iostry (KrzLT23). U nas nawet nie było ni jednego takiego pogrzebu (KrzFR28). Dz'iadka nie pamientam, babc'i pamientam, bo jeszcze pamientam pogrzyb był (WesHH30)

pohorać 'poorać': potym traktory poszli, pohorali wszystko, wszystko, zrobili jedno tyl'ko ta i konie [o zabieraniu ziemi do kołchozu] (WesJB32) Z ukr. dial. pohoraty

pokrzywa: zawszy pomyją czysto, wyparzą tą pokrzywą (KrzLT23). Taka pokrzywa, piczy jo, ona ojojoj, ja tego nie widz'iałam nigdy (WesJB32). Nu i w tym drewnianym domku było tak: kuchnia, dwa pokoje (KrzHJ37)

pokój: : nu i w tym drewnianym domku było tak: kuchnia, dwa pokoje (KrzHJ37)

poliklinika 'przychodnia, ośrodek zdrowia': jej monż był Poliakiem, pracował w poliklinice (KrzAP25) Z ukr. i ros. poliklinika

połkownik 'pułkownik': no i połkownik monż też był jej wojskowy (KrzLT23) Z ros. połkownik

pomagać: ja im pomagam trochę (KrzLT23)

pomału 'powoli': ks'iondz nas odwoz'ił, pomału, swojo maszyno (KrzLT23)

pomnik: tyl'ko tam byli takie drzywiane krzyże, tam nie było takich pomników (WesJB32)

pończocha: to jakies' pończochy wys'li, to reńkawiczki (KrzLT23)

popaść 'trafić': nu i tak, popałam do szpitalia, bardzo dużo przeżyłam (KrzFR28) Z ukr. popasty

popiół: [ubranie] w beczki składali, popiołym przysypali, bo nie było proszku tak jak teraz jest proszek (WesJB32)

poprzedzić 'uprzedzić': poprzedz'ili jednego Ukrajinca - jeśli ty ich nie wywiez'isz stond, to my na przykład tej nocy przyjdz'iemy i wszystkich pobijemy (KrzZR26) Z ukr. poper|edyty

porządek: pil'nował porzontku, żeby porzondek zawsze w kos'c'ielie i tak daliej (KrzLT23). Inne pożondki były, zabawy różne (KrzAP25) Liubiałam porzondek, liubiłam posprzontac' mieszkanie (KrzAP25)

porządny: bardzo porzondny człowiek był (KrzLT23). Bardzo mili, porzondna rodzina była (KrzAP25)

posielić się 'osiąść, zamieszkać': oto tak gdzies' pos'ielili s'ie paru Poliaków, nu, skond oni byli, to ja nie wiem (Wes HH30) Z ukr. posel|ytysia

posmarować: robili jeszcze taki podpałki, tyl'ko nie z chlieba, takie pliacki, posmaruji s'i jeszcze zwierzchu, to takie żytnie, takie zdrowe było, och dobre (KrzLT23)

posprzątać: liubiałam porzondek, liubiłam posprzontac' mieszkanie (KrzAP25)

postąpić 'dostać się, zdać': [szkołę] skończyłem w pieńdz'ies'iontym szóstym i w tymże roku postompiłem do technikum (KrzHJ37) Z ukr. postup|yty

postny: na s'wienta robili różne potrawy, to przyważnie tylko takie postne (KrzLT23)

poświęcić 'dokonać obrzędu święcenia': tak odwiedzali, chodz'ili na mogiły, żeby porzońdz'ic' mogiły, nieraz ks'iendz chodz'i po mogiłach, pos'wieńc'i zmarłych (KrzLT23)

potim 'potem': radia potim byli takie malieńkie (KrzZR26) Z ukr. potim

potrafić: nie [każdy] potrafi, a ja jez'dz'iłam, dliatego że mieszkam tam (KrzLT23)

potrawa: na s'wienta robili różne potrawy (KrzLT23)

potrzeba: tam było wszystko nieczynne, nie było poczeby, żeby tam życ' (KrzAP23)

potrzebny: zawaliono było tam rzeczami takimi poczebnymi, starymi (KrzAP25)

powiedzieć: alie żeby aż tak z górą dobrze, to bym nie powidz'iała (KrzLT23)

powierzyć 'uwierzyć': nawyt nikt, jak to s'ie mówi, nie powierzy, chto nie widz'iał, że była wojna, ona [Warszawa] była zniszczona (KrzFR28) Z ukr. pow|iryty

powietrze: chce s'ie mu tutaj przyjechac', tu s'wieże powietrze (KrzFR28)

powodzenie 'zachowanie': ja nie zbłondz'iła ani do partiji, ani gdz'ies' do jakiegos' powodzenia niładnego czy cos' (KrzAP23) Z ukr. powed|inka

powrót zob. z powrotem

powszechny: tak samo i liceum, i powszechna szkoła była numer jedyn (KrzLT23). Ja chodz'iłam do szkoły, powszechnyj (Krz ZR26)

poznakomić 'przedstawić, zapoznać': to ta pani jich poznakomiła [rodziców] (WesHH30) Z ros. poznak|omit'

pozwalać: dz'iec'iom nie pozwaliali chodz'ic' do kos'c'ioła (KrAP23)

pozwolenie: pros'i s'ie pozwolienie i tam pozwolienie daji s'i na jakis' okres (KrzFR28)

później: póz'niej już liepiej było jakos' tam życ' (KrzLT23)

pracować: nie było gdz'ie pracowac' (KrzLT23). Już po wojnie pracowałam na watnyj fabryce (KrzAP25). Tu nie ma komu pracowac', tu trzeba jakis' koni i jakiegos' traktora (WesHH30); kimś
'jako ktoś': ojc'ic to pracował murarzem (KrzHJ37)

prać: [mama] gutowała i prała, a ja chodz'iła z mamo tam (WeHH30). Prac' jez'dz'ili do rzeki, aż na Białokrynicy (WesJB32)

pradziadek: mój pradziadek był z Wesołówki (WesHH30)

pralka: teraz pioro wiencyj maszynką, tą pral'ką, a kiedys' rencznie (KrzAP25)

pramo 'prosto': ja jestym nu czysta sercym, ży ja pacze liudz'iom i Panu Bogu pramo (KrzAP25) Z ukr. dial. pramo

praść 'prząść': kiedys', jak to we ws'i, pradli z konopi, z konopi to wełne z konopi, robili płótno samotkane (KrzAP23) Z dial. ukr. prasty

prezent: on jemu w pryzenc'i przyniósł koszulie sportowo (KrzLT23)

prędko: tam nie tak prendko dojdz'isz do niej. Prendko mus'iał brac' i biec daliej (KrzLT23). Biorę różańca czy ks'ionżeczke modlic' s'ie, to on [wnuk] prendko koło mnie już staje (WesJB32)

program: nu teraz ten pierwszy idz'ie, jak to s'ie mówi, wszeńdz'ie [o polskim radiu] (KrzFR28)

proszek: było te, mlieczko takie, jakis' proszyk (KrzLT23)

próg: s'mierc' przychodzi do proga i nogi już stawia do pokoju (KrzAP25)

przebraniec: 'przebieraniec': tam Starej Warszawy zdjeńc'ia, nawyt tam jeden taki z pałką biedny taki chodz'i, przebraniec (KrzLT23)

przecierać 'rozdrabniać': nie, nie, przec'iera s'i [mak], w makutrze (KrzAP25)

przedstawienie: to my takie mieli przedstawienie kiedys' (KrzLT23)

przeprawić 'przenieść': z s'iódmej kliasy mnie przeprawili w pjonty (KrzZR26) Z ukr. perepr|awyty

przepuklina: dz'wigał ją [chorą żonę] i dostał przepukliny (KrzFR28)

przeważnie: mama to przeważnie robiła ryż gotowany (KrzFR28)

prześladować: przes'liadowali to wszystko i te krzyże (KrzLT23)

przeważnie: trzeba było i po ukrajinsku co powiedz'iec', alie przeważnie my po pol'sku zawsze (KrzLT23). Mama to przeważnie robiła ryż gotowany (KrzFR28)

przeżyć: wiesz, ilie wszystkiego człowiek przeżył (KrzLT23)

przychodzić: nu były takie, że przychodz'ili do nas (KrzLT23)

przykro: mieszkam sama, bardzo jest przykro, samemu mieszkac', i straszno (KrzAP25)

przywiązać: koszyk do tego przywionzuje sobie do tego i na tych nartach szuruje sobie tamtendy (KrzFR28)

przyzwyczaić się: tak s'ie przyzwyczajiłam, tak ono i jest (KrzLT23)

pytać: przychodz'imy, a ojc'iec pyta, no co tam (KrzLT23)

Radiańskyj Soj|uz 'Związek Radziecki': póz'niej przyszli Radiańskyj Sojuz, to już wiadomo każdemu, jak tam było (KrzFR28) Z ukr. Radiańskyj Soj|uz

radno 'płachta': na co tam brali, na radno czy na co i wiez'li du rzeki i tam prali [o praniu] (WesJB32) Z ukr. dial. radn|o:

rasczot 'rozrachunek': tam dlie tych paru pierogów, to nie ma nawet rasczotu, żeby tam palic' [w piecu] (WesJB32) Z ros. rascz|ot:

reszta 'pozostałość': reszte, znaczy, wszystko musze opłac'ic' (KrzLT23)

ręcznie: teraz pioro wiencyj maszynką, tą pral'ką, a kiedys' rencznie (KrzAP25)

ręka: byłam bardzo malieńka, alie mama mnie trzymała za reńke (WesHH30). Wz'iełam małego za reńki i poszłam (WesJB32)

rękawiczka: zawsze im co zwionże, żeby mieli tam c'iepłe reńkawiczki czy co (Krz LT23)

rodzina: wtenczas były okropne bandy banderowskie, napadali na pol'skich rodz'in (KrzAP25). Nie tak i dobrze żyli, bo rodz'ina wiel'ka była (WesHH30). Rodz'ina wyjechała cała do Pol'ski (KrzHJ37)

rodzić się 'urodzić się': nu jeszcze były takie czasy, kiedy ja jeszcze rodz'iłym s'i (KrzHJ37) Z ukr. rod|ytysia i ros. rod|it'sia

rodzice: ja sama zostałam z rodz'icami wtedy (KrzLT23)

rondel: też tak samo były o jakis' rondlie różne (KrzLT23). Byli i taki garki z gliny, i byli rondlie (KrzAP23)

rozczynić: taka drewniana, dz'ieża taka, rozczyniało sie w tym c'iasto (KrzFR28)

rozmaicie: to miałam taką roboty, a póz'nij ruzmajic'ie było (KrzLT23)

rozmawiać: c'ioc'ia ji po pol'sku rozmawiała, to ona mogła po pol'sku rozmawiac'[o koleżance]

(WesJB32)

rozumieć: rozumisz, że nie można było ją uderzyc'[krowy] (KrzLT23)

rozwalucha 'rozwalina': dobiła s'ie mama jakiejs' takiej chałupy, rozwaliuchy, o, tam mieszkalis'my (KrzFR28) Z ukr. pot. rozwalucha

rozwora: no jak wóz, cztery koła, dyszel', rozwora (KrzHJ37)

rówieśnik: nie było takich rówies'ników jak ja Poliaków (KrzAP25)

różaniec: tak i z różańcem mame zabili (WesJB32)

rząd 'szereg': w dwa rzendy stajemy i ks'iondz nas s'wieńc'i na to wszystko (KrzLT23)

rzecz: zawaliono było tam rzeczami takimi poczebnymi, starymi (KrzAP25)

rzeka: jeszczy pamientam, że my na rzeki jez'dz'ili prac' (WesJB32)

rzucać: na te liasy, tak, tam rzucali, no i póz'nij to już dalij rzucali, dalij na Krzymieniec rzuc'ili [bomby] (KrzLT23)

ryż: nu a u nas to pszynica, a gdz'ie indz'iej ryż gotują (KrzAP23)

sadzawka: u nas nie było studni, to były sadzawki takie z wody (KrzLT23). To tam dalieko było pu wody is'c', ali była taka sadzawka (WesJB32)

samochód: no, no, samochodów i z przodu, i w tylie, i w tylie i trombią (KrzLT23). Wtenczas nie było takich samochodów jak teraz (KrzFR28) Por. taksówka

samorobiony 'własnego wyrobu': [były] taburetki, takie różne ławki samorobione (WesHH30) Z ukr. samorobnyj

samotny: zapros'ił takich liudz'i, którzy samotni są(KrzLT23)

sanatorij 'sanatorium': my jeszcze same chodz'iły tam do liasu, tam jakis' do sanatoriju (KrzAP23) Z ukr. i ros. sanatorij

sawiety 'Związek Radziecki': ajuż byli sawiety i bandery, i kałchoz zakładali (WesJB32) Z pot. ros. sawiety

sąsiad: sons'iad miał żarna (KrzLT23). Sons"iedz'i odnos'ili s'ie do nas tak, dobrze (KrzZR26). Ja tu u sons'iada koni popros'iła, to on nas powiózł (WesJB32)

sąsiadka: podzwoni do sons'iadki, to wezwac' mnie, to porozmawiac' ze mną (KrzLT23)

seminaria 'seminarium': przyjechał do nas ks'iondz, który skończył ryżską seminarie duchowną (KrzHJ37) Z ukr. i ros. semin|arija:

siano: ojc'iec chodz'ił, znaczy, do chliewa i zabierał s'iano (KrzLT23). Wszystko to przywiez'lis'my do Krzymieńca: i krowę, jak to s'ie mówi, i te s'iano (KrzFR28)

sierota: widocznie s'ierota był, czy co [o ojcu] (KrzFR28)

siodło: tą ks'ionżke przez całą wojnę nos'ił sobie na s'iodlie, pod s'iodłem, jak na koniu jez'dz'ił (KrzFR28)

siostra: ja jez'dz'iłam do s'iostry, bo ja mam s'iostry rodzono w Polscy (KrzLT23). Babc'ie jej zabili i jeszcze babc'i s'iostre zabili [o sąsiadce] (WesJB32)

skąd: bo ja wiem sama, skond my pochodz'imy, kto my i tak dalij (KrzAP25)

sklep: s'iostra pracowała akurat w skliepie (KrzLT23). Chodz'iłam po skliepach, nu i robiłam to, co trzeba (KrzFR28). Już póz'niej był, był taki po domach skliep (WesHH30). Poszedł po skliepach - nie ma [zegarka] (WesJB32) Por. magazyn

skończyć: skończyłam kursy krawieckie (KrzLT23)

skrywać się 'ukrywać się': już jak ta banderewszczyna była, to już mus'ielis'my s'ie skrywac' (KrzZR26) Z ros. skryw|at'sia:

słodycz 'słodki smak': przeważnie wtenczas buraki wybierali, teraz to wczes'nie, a przed tym to czekali, żeby one wiencyj słodyczy nabrali, cukrytos'c'i tej (Krz FR28)

słoma: póz'niej kładła s'ie słoma żytnia, zakrywało s'ie to jakims' fosem (KrzHJ37). Bardzo ukraszali różnymi wyrobami ze słomy, ze wszystkiego (KrzAP25). Grużą nas na gruzowe maszyny, nasypią nam słomy [o wyjazdach do kołchozu] (KrzFR28)

słonina: s'winie karmiło s'ie, nu a póz'niej s'ie zakłuje, to jest i słonina (KrzLT23)

słota: czy to deszcz, czy słota - ja zawsze musiałam byc' w kos'c'ieli (KrzFR28)

słowo zob**. jednym słowem**

słyszeć: słyszałam, że mają dz'is'iaj niby chodz'ic' też z koliendą (KrzLT23)

smarować: jeszcze tak smarujemy i były one bieliutkie takie, ładne [tenisówki] (KrzLT23)

spiżarnia: nu i w tym drewnianym domku było tak: kuchnia, dwa pokoje, spiżarnia, no i takie piwnica (KrzHJ37)

spoczątku 'na początku': [ojca] spoczontku bili, zamykali do liochu [bo nie chciał wstąpić do kołchozu] (WesJB32) Z ukr. spoczatku

spodnie: z tego płótna szyli koszuli, spodni też mona szyc' (KrHJ37). To ja w Warszawie w tych spodniach chodzę, a ty mnie tu zwracasz uwagę (KrzFR28)

sportowiec: no i ten jeden sportowic wyszedł już jak zakończenie było (KrzLT23)

sposób: nie można było w żadyn sposób, tyl'ko tamtą strono zachodz'ili [do kościoła] (KrzLT23)

spotkać się: gdz'ies' tam s'ie spotkali podczas, jak to s'ie mówi, tak s'ie pobrali [rodzice] (KrzFR28)

spotkanie: byłam we L'wowie na spotkaniach (KrzLT23)

sprzedawca: było dwa skl'epy pol'ski, no i byli znaczy s'i, sprzedawcy, byli Poliacy (KrzFR28)

stacja kolejowa: mieszkałam na Dubieńskij, tam blisko stacji koliejowej (KrzAP25)

stadion: szkoła numer jeden, to tam koło stadjonu (KrzLT23)

staruszka: nawyt były takie momenty, że ks'iendza nie było, to staruszki odmawiały nabożeństwo (KrzAP25). U nas była taka staruszka, pani Kańska, to ona zawsze odmawiała modlitwy (KrzFR28). Taka staruszka stara była, Kańska, że czytała ewangielije (WesJB32)

stawiać 'umieszczać': s'mierc' przychodz'i do proga i nogi już stawia do pokoju (KrzAP25) Zob. stawić

stawić 'budować, wznosić': lias wyrubali i tak po jednym miszkaniu stawili (WesHH30) Zob. stawiać

straszno 'strasznie': mieszkam sama, bardzo jest przykro, samemu mieszkac', i straszno (KrzAP25) Z ukr. straszno

stąd: ojc'iec i wszyscy pochodz'imy stond (KrzLT23)

strych: na tej desce każdą rzecz pierzy [...] i płukanie i na strych (KrzHJ37)

stryjeczny: do mnie jak przyjeżdżał stryjeczny brat, to bardzo chc'iał zobaczyc' te Podoliany (WeJB32)

studnia: studnie były, u nas nie było tak studni (KrzLT23). Swojej studni nie było (KrzHJ37). Studnia u nas była na podwórku (KrzFR28). Jak jeszcze moja mama przyszła na Wysyłówke, to była tyl'ko jedna studnia (WesJB32)

swołocz 'łajdak': tak można ograbic' liudz'i, na czarny dz'ień trzymałam te pieniondze, swołoczi, co jeszczy mogę powiedz'iec' (KrzLT23) Z ros. swołocz'

Sybir' 'Syberia': w czterdz'iestym roku dużo wywiez'li enkawede u Sybir' (KrzHJ37) Z ros. Sibjir'

szachta 'kopalnia': ja mys'lie, pójde c'ienżko pracowac', w szachty, wszeńdz'ie, ali ży od Pana Boga ja s'i nie odmówi i tak dalij (KrzAP25) Z ukr. i ros. szachta

szkło: na jedno dobrze, a na drugie mnie gorzej, a szkło jydnakowe [o okularach] (KrzAP25)

szkrabać 'pielić': ja nie chodz'iła nigdy tak w niedzi'eli szkrabac' tych buraków, nic ni robiła w nidz'ieli (WesJB32) Z ukr. dial. szkr|abaty

szmata: nałożyła tam maku, na pewno w jakos' szmatę, czy ja wiem, w gardło (KrzAP25)

szorować 'biec': koszyk do tego przywionzuje sobie do tego i na tych nartach szuruje sobie tamtendy (KrzFR28)

szpital: do szpitalia chodz'ili, tak samo szpitalie były, szpitalie były, czemu nie (KrzLT23)

szwagier: ten pan Kaczyński nasz, nu toj szwagir, to raz liczył, to naliczył dwadz"ies"c"ia s"iedem piosenek ja prześpiewałam za wieczór (KrzZR26)

szyć: z tego płótna szyli koszuli (KrzHJ37)

szykarno 'gustownie, elegancko': przyjechał też, w takim kaftanie jakims', nu nie tak bardzo szykarno przebrany (WesJB32) Z ros. szykarno

ślad 'pozostałość po czymś, resztki': teraz s'liadu już nie ma z tego domu (KrzFR28)

śledź: rybe zawsze s'ie brało, tam s'liedz' brało s'i, no takie o (KrzLT23)

śliczny: te liceal'ne jakie s'liczne liasy były (KrzLT23)

śmiech: takie, wiesz, było nasze kiedys' dz'ic'ińswo, s'miechu było tylie (KrzLT23)

śmierć: s'mierc' przychodz'i do proga i nogi już stawia do pokoju (KrzAP25)

śnieg: nie można było natopic' tego, wody, dostac' z miasta, to my topilis'my s'nieg (KrzLT23). S'niegu było po koliana, jak on [brat] opowiada (KrzFR28)

światło: wszystko musze opłac'ic', mieszkani i wode, i s'wiatło i gaz (KrzLT23)

świerk: w liasach było dużo przed tym s'wierku tego (KrzLT23)

świeży 'orzeźwiający, ożywczy': tu s'wieże powietrze, to on tak troszkę odpocznie sobie (KrzFR28)

syrowatka 'serwatka': czerez niektóry czas wychodz'i masło, [a to, co zostaje nazywa się] syrowatka (KrzHJ37) Z ukr. syr|owatka

taburetka 'taboret': nu jak ja pamientam, nu, taburetki takie byli i krzesła (WesHH30) Z ros. i ukr. tabur'etka

taca: zawsze chodz'ił z taco i zbierał pieniondzy (KrzLT23)

taki: cze było krowy pas'c', otakie były, takie były obowionzki. Taki był obyczaj był. Była taka pani staruszka i odmawiała, znaczy, nabożeństwo (KrzLT23) Por. otaki

takie 'coś takiego': nu i w tym drewnianym domku było tak: kuchnia, dwa pokoje, spiżarnia, no i takie piwnica, pod mieszkaniem piwnica (KrzHJ37)

taksówka 'samochód': on też przyjeżdżał, to też chc'iał na te Podoliany, to on taksówkę brał, taksówko jez'dz'ił, ja jemu koni nie najmała. Nu to strach było, co tam tych, taksówek stało [na przejściu granicznym] (WesJB32) Por. samochód

tam: nigdy mnie nie zawiezła tam (WesHH30)

tamtędy: koszyk do tego przywionzuje sobie do tego i na tych nartach szuruje sobie tamtendy (KrzFR28)

tatko: mamus'ia tutaj była rodzona, a ojc'ic tatko sam był Czech (KrzZR26)

tatuś: tatus'iowi memu było szysnas'c'i liat (WesJB32)

telewizja: radio, teliewizja jest, odbiera normal'no (KrzHJ37)

teraz: już teraz nie ta wies', co była kiedys' (KrzLT23)

tłum: i tak cały tłum obchodz'ilis'my, dz'ies'ieńc' osób u nas było przy tym [wspólna kolacja] (KrzLT23)

toj 'ten': ten pan Kaczyński nasz, nu toj szwagir, to raz liczył, to naliczył dwadz"ies"c"ia s"iedem piosenek ja prześpiewałam za wieczór (KrzZR26) Z ukr. toj

topić 'rozpuszczać': nie można było natopic' tego, wody, dostac' z miasta, to my topilis'my s'nieg (KrzLT23)

toże 'też': tych Poliaków teraz bardzo mało, szes'c' czy s'iedym, ta j toże, tak wże ja starsza (WesHH30) Z ros. toże

trąbić: samochodów i z przodu, i w tylie, i w tylie i trombią (KrzLT23)

trochę 'w pewnym stopniu': w dz'iec'ińswie to ja im pomagałam troche (KrzLT23). ojc'iec troche murarz był (KrzLT23)

trudodeń 'dniówka, dzień pracy': człowiek, który pracował znaczy cały dz'ień, jemu zapisywali trudodeń. Na każdy trudodeń dawali szes'c'dz'ies'iont gram abo szes'c' deko zboża (KrzHJ37). Każdy dz'ień tam jakis' trudodeń był czy jak, ali to bardzo mało dawali [zboża] (WesHH30) Z

ros. trudow|oj d'eń

trze: cze było krowy pas'c' (KrzLT23)

trzeba: trzeba było i po ukrajinsku co powiedz'iec' (KrzLT23). Miód, miód, orzeszki jeszcze tam dac' [do kuti] (WesJB32)

trzymać: mienso wendz'iło s'ie, a tak, to nie czymali miensa (KrzLT23)

tut 'tutaj': kiedys' ojc'ic mój opowiadał, tut były liasy, tut nic nie było (WesHH30). Oni zajichali tam nocowac', a babcia już tut chodz'iła dlia tata szukała żony (WesJB32) Z ukr. tut

tyle: przez oczy to już nie można sobi pozwolic' tylie czytac' (KrzAP25). Zawsze płaczu tylie było (KrzLT23)

tytuł: czytac' czytałam, no aliż nie powim tytułu (KrzZR26)

uchronić: jakos' mnie Pan Bóg uchronił (KrzAP25)

uderzyć: rozumisz, że nie można było ją uderzyc' [krowy] (KrzLT23)

ukraszać 'ozdabiać': bardzo ukraszali różnymi wyrobami ze słomy (Krz AP25) Z ros. ukrasz|at'

upiec: Ania mnie kupiła taki, czudo-pieczka nazywa s'i, to ja sobi tam jeszcze pierogi chce upic (WesJB32)

uprzejmie: ona uprzejmie jakos' chc'iała porozmawiac', obsłużyła uprzejmie bardzo [o bibliotekarce] (KrzAP25)

urożaj 'urodzaj': państwo zabierało tylie zboża, że sobie do nowego urożaju nie wystaczało chlieba (KrzHJ37) Z ukr. i ros. uroż|aj:

urząd: mus'ieli do Tarnopolia jechac' do urzendu (KrzFR28)

urządzać: tańce też urzondzali wieczorami (KrzAP25)

walczyć: ona poszła do wojska, to ona wal'czyła (KrzLT23)

warkocz: pamientam, że miałam duże bardzo warkoczy (KrzLT23). [Cesia] warkocze śliczne miała (WesHH30)

warunek: jednym słowym, [siostrzeńcy] dobre warunki mają (KrzLT23)

warzywo: wspomniałam - warzywa (KrzAP25). Nu, jak to s'ie mówi, kapusta, pomidory, takie o, jak w ogrodz'ie, warzywa, krócej mówic' - warzywa (KrzFR28)

watna fabryka 'fabryka produkująca przędzą': już po wojnie pracowałam na watnyj fabryce (KrzAP25)

wełna: Pradli z konopi, z konopi to wełne z konopi, robili płótno samotkane (KrzAP25)

wędzić: mienso wendz'iło s'ie, a tak, to nie czymali miensa (KrzLT23)

wiadomo: póz'niej przyszli Radiańskyj Sojuz, to już wiadomo każdemu, jak tam było (KrzFR28)

wiadomość: co godz'iny to mona posłuchac' wiadomos'c'i (WesJB32)

wiadro: tam sobi przynioso wiadro czy dwa, i to mieli tyl'ko pic' (WesJB32)

wiązać 'robić na drutach': umiałam wionzac' dobrze na drutach (KrzLT23) Z ukr. wiazaty, ros. wiaz|at'

widocznie: jemu było widocznie [mnie] szkoda, ja tak pomys'liałam (KrzAP25). Nie, widocznie, że oni z Pol'ski byli (KrzFR28)

wiedzieć: no alie jako tako, ja wiem, s'i zgromadziło i puz'niej już liepiej było (KrzLT23). Po urodzeniu tam nigdy nie byłam, do tej pory nawet nie wiem, jak tam, nic nie wiem (KrzFR28). 'Znać': ja ją na przykład nie wiem, kto ona taka (KrzFR28). To ja tam wczyła niemiecki, mnie tego dopomogło, że ja teraz wiem pol'ski jenzyk (WesHH30)

wieś: a teraz już i na ws'i mają tak, jak my (KrzLT23). Miszkałam na ws'i do czterdz'iestego czec'iego roku (KrzAP25). Już nie ma Poliaków we ws'i (WesJB32)

więcej: kiedyś' taka religija była wiencyj, wiencyj jak nawyt teraz (KrzLT23). Obcujemy wiencyj, no, liubię chodzic' zawszy do kos'c'ioła (KrzLT23) Zob. dużo

więzienie: jak ja zabije kogos', ja bende w wieńz'ieniu, a ja mogę pirwszego lipszego zabic' (WesJB32)

włada 'władza': potym zajszła już do nas sowiecka włada (KrzZR26) Z ukr. włada

włączyć: a tak sobi radio włonczyła i już [słucham] (WesJB32)

wojenny 'wojskowy': ojc'ic był wojenny (KrzZR26). On [brat] Akademije wojenną zakończył (KrzLT23) Z ros. wojennyj

województwo: wrodz'iłam s'ie w tarnopol'skim województwie (KrzAP25)

wojsko: tam wojsko stało pol'skie, przywoz'ili biednym jes'c' tutaj (WesHH30)

wojskowy: połkownik monż też był jej wojskowy (KrzLT23)

worek: wody tam workiem nos'iłam (KrzLT23)

wódka: my z Mychas'ko wódkie peńdz'ili tam u Jakóbowskich (WesJB32)

wóz: jest koni, to mus'i byc' wóz (KrzHJ37). Brat przyszedł i my mame wz'ieli na ten wóz (WesJB32)

wspólny: tam my beńdz'iemy mieli wspól'ną, znaczy, koliacje (KrzLT23)

wszystko: a reszte, znaczy, wszystko musze opłac'ic' (KrzLT23). To było bardzo c'iekawo pisano o wszystkim. Tam było wszystko nieczynne (Krz AP25)

wtenczas 'wówczas': przeważnie wtenczas buraki wybierali, teraz to wczes'nie, a przed tym to czekali, żeby one wiencyj słodyczy nabrali, cukrytos'c'i tej (Krz FR28)

wujek: w Krakowie mieszka wujek (Krz HJ37)

wybierać 'wyjmować coś ze środka, wnętrza czegoś': przeważnie wtenczas buraki wybierali, teraz to wcześnie, a przed tym to czekali, żeby one wiencyj słodyczy nabrali, cukrytos'c'i tej (KrzFR28)

wybierać się: same bandery powiedzi'eli, że nie bendo już zaczepiac', żeby do wioski s'ie wybierali (Wes JB32)

wychowywać: to bardzo dobrze jest, dliatego ży dz'iec'i wychowują tak po swojemu [o Polakach] (KrzLT23)

wycieczka: ali Poliacy jak przyjiżdżają teraz na wyc'ieczky (Krz AP25)

wyglądać: alie jak ona przed tym wygliondała, jaka ona była, to ja nie wiem (Krz FR28)

wyjechać: rodz'ina wyjechała cała do Pol'ski (Krz HJ37)

wykształcenie: każdy donży, żeby dz'iecko miało wykształcenie (Krz AP25)

wynimać 'wyjmować': póz'niej brało sie wynimało s'ie [bieliznę] z tego baka do tej baliji (Krz HJ37) Z ros. wynim|at'

wyparzać 'dezynfekować': zawszy [garnki] pomyją czysto, wyparzą tą pokrzywą (KrzLT23)

wypisywać 'prenumerować': ja wypisuji gazetu „Wil'ne żyttia" (Krz AP25) Z ukr. wyp|ysuwaty

wypożyczyć: za Sojuzu to w bibliotekach byli ks'ionżki pol'skie, można było wypożyczyc' (Krz AP25). Byli biblioteki, można było [książki] wypożyczyc' (Krz FR28)

wyrabiać: potem s'ie wyrabiało buchenki chlieba (KrzFR28). On wyrabiał z gliny ich, te takie różne miseczki takie o, ładne (KrzLT23) Por. wyroblać

wyroblać 'wyrabiać': [w domu] wyrobliali takie kołbasy (Krz ZR26) Z ukr. wyrobl|aty. Por. wyrabiać

wyrób: bardzo ukraszali różnymi wyrobami ze słomy (KrzAP23)

wyrubać 'wyrąbać': lias wyrubali i tak po jednym miszkaniu stawili (WesHH30) Z ukr. w|yrubaty, ros. w|yrubat'

wystaczać 'wystarczać': tylie narodu było, a chlieba było bardzo mało i nie wystaczało dlia wszystkich (KrzHJ37) Z ukr. wystacz|aty

wystraszyć się: to były saliuty takie, strasznie wystraszyłam s'i (KrzLT23)

wyznanie: same najgorzej, że to nienawis'c', nac'ija na nac'iju, wyznanie na wyznanie (KrzAP23)

w ogóle: no w ogólie z każdej strony [mam dobrze] (KrzLT23). Nu w ogólie to u nas i bardzo mało tych Poliaków (Krz FR28) zob. ogół

zabawa: inne porzondki były, zabawy różne (Krz AP25)

zachorować: nu alie jak ojc'iec pojechał, mamus'ia zachorowała (KrzAP25)

zaczepiać: same bandery powiedz'ieli, że nie bendo już zaczepiac', żeby do wioski s'ie wybierali (WesJB32)

zacząć: W czterdz'iestym czec'im zaczęłam mieszkac' w mies'c'ie Krzemieniec (KrzAP25)

zadowolenie zob. z zadowoleniem

z zadowoleniem: teraz by [książki] czytała, owszem, z zadowolieniem (KrzAP25)

zadowolony: dobrze płac'i, alie zadowoliona jestem (Krz LT23)

zamuż 'za mąż': [babcia] wyszła zamuż w Młynówce za Lubaszewskiego (Krz AP25) Z ros. замуж

zapomnieć: to jażebym nie zapomniała, to tobie dam [list](KrzLT23)

zapraszać: zapraszała, żeby pszychodz'ic' (Krz AP25) Zob. zaprosić

zaprosić: grzecznie podejdz'i, zapros'i panią, z powrotym odprowadz'i (KrzAP25) Zob. zapraszać

zarosszy: 'zarośnięty': takie te z'ielie, że to żółtym kwitnie, zarossze tam wszystko, nie ma nic (WesJB32) Z ukr. i ros. zarosszyj

zarządzenie: „rozkaz, pozporządzenie": alie teraz takie zarzondzenie, żeby byc' w zgodz'ie jedno z drugim (KrzLT23)

zastawiać: 'zmuszać': nu tak, zastawliali nas, żeby my jez'dz'ilis'my [do kołchozów] (KrzFR28) Z ros zastawl|at'

zastępować: 'wstawiać się': ja wiem, nu moży za to, ży ona za nimi zstympowała, nu i pozabirali jeszcze co tam było (KrzAP25) Z ukr. zastup|ytysia, ros zastup|it'sia

zatrzymać się: na pliacu tam zaczymalis'my s'ie (KrzLT23)

zauważyć: ten nie zauważy, że chusteczka lieży, wiesz, drugi jego bijy (KrzLT23)

zawieźć: nigdy mnie tam nie zawiezła (WesHH30)

zawsze: liubię chodzic' zawsze do kos'c'ioła (KrzLT23)

zawżdy: 'zawsze': zawżdy u nich widz'iałam s'ie [z siostrami] (KrzZR26) Z ukr. zawżd|y

zboże: człowiek dz'ień pracował i otrzymał szes'c'dz'ies'iont gram zboża. Całą zime cała stodoła była założona zbożem (KrzHJ37)

zdjęcie: tam ma zdjeńc'ia z Warszawy, tam starej Warszawy zdjeńc'ia (KrzLT23)

zdrowy 'służący zdrowiu': jakie zdrowe te mlieko było (KrzLT23)

zemrzeć: mamus'ia zachorowała, zmarła, zostawiła nas troje dzieci małych (KrzAP25)

zepsuć: 'popsuć, uszkodzić': przez te ks'ionżki zepsułam sobie oczy (KrzFR28)

zespół: nalieżałam do naszego zespołu krzemienieckiego (KrzFR28)

zezwolenie: póz'niej zezwolienie nam dali (KrzLT23)

zginąć: on zginoł tak, i nawyt widz'ieli, jakie nazwisko jego (KrzLT23)

zgoda: liepiej życ' z dalieka, alie trzeba w zgodz'ie [ze wszytkimi] (KrzLT23)

zgrabny „wygodny": bardzo taka zgrabna była ona do roboty [o kufajce] (KrzHJ37)

z górą: żeby tak aż było z górą dobrze, to bym nie powidz'iała (KrzLT23). Zob. góra

ziele: pili różny z'ieli, babka robiła [o chorych] (KrzHJ37). takie te z'ielie, że to żółtym kwitnie

(WesJB32) Zob. zioło

ziemia: moja mama bardzo liubiała kwiatki, choc' miała dużo z'iemi, dużo tej roboty, alie wszystko jedno, wszeńdz'ie u niej były kwiaty (WesJB32)

zięć: syn mieszka w Smygi, a córka ze mno, z'ieńc', córka i wnuczka (WesHH30)

zioło 'z'iele': póz'niej same zaczęli już sobie zbierac' wszystkie z'ioła (KrzLT23) Zob. ziele

zmarły: ks'iendz chodz'i po mogiłach, pos'wieńc'i zmarłych (KrzLT23)

znajomy: mam swojich takich znajomych (KrzLT23). Nikogos'ieńko nie mam, nawyt, jak to s'ie mówi, ni c'iotecznych, ni tego, ni bliskich, ni znajomych (KrzFR28)

zobaczyć: jak my to wszystko pokazali, jak oni zobaczyli tych króli (KrzLT23)

zostawić: ni chc'iało s'ie rodz'iców zastawiac' (KrzLT23)

z powrotem: grzecznie podejdz'i, zapros'i panią, z powrotym odprowadz'i (KrzAP25)

zrujnować: to wszystko zrujnuwali (KrzLT23)

zupa: kasze możesz na zupe zasypac' sobie (KrzLT23)

zupełnie: a teraz to zupełnie po innemu (KrzAP25). Nas już tu zupełnie mało [o Polakach w Wesołówce] (WesJB32)

związać 'zrobić na drutach': zawsze im co zwionże, żeby mieli tam c'iepłe reńkawiczki czy co (KrzLT23); 'połączyć' - z ukr. zwiaz|aty: i my jich tak zwionzali, i ten najmłodszy przyjechał też do nich (WesHH30)

zwiedzać: dużo, dużo miast zwiedz'ilis'my (KrzFR28)

źle: ja nie mogę narzekac', nie mam z'lie (KrzLT23)

żarna: na tych żarnach ja mełłam (KrzLT23). Było takie, żarna, z ojcem my zawsze mieli (KrzHJ37)

żarówka: wieczorym u nas żarówka tyl'ko troszeczku była taka czyrwona (KrzHJ37)

że 'który, którzy': nu były takie, że przychodz'ili do nas (KrzLT23)

żurnal 'żurnal': one drogie są te żurnalie (KrzLT23) Por. żurnał

żurnał 'żurnal': tyl'ko pol'skie czytam, żurnały, ks'ionżki, c'ionglie czytam (KrzFR28). [miałam] z czydz'iestego drugiego i czec'iego roku pol'skie żurnały pisane (KrzAP25) Z ukr. i ros. żurn|ał. Por. żurnal

żwaczka 'guma do żucia': on wyjmuji paczki taki, że to żwaczki, taki duże te paczki żwaczki i daje dlia niego, daji dlia tego małego (WesJB32) Z ros. pot. żwaczka